

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1943 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om en revision av varumärkes- och firmalagstiftningen.

Första lagutskottet har till behandling förehäft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 86 i första kammaren av herrar *Sylvan* och *Holmström*, samt nr 133 i andra kammaren av herrar *Olson* i Göteborg och *Wiberg*. I motionerna, vilka äro likalydande, hemställes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande en revision av varumärkes- och firmalagstiftningen.

Såsom motivering för denna hemställan anföres i motionerna följande:

Gällande lag om skydd för varumärken är av den 5 juli 1884. Åtskilliga gånger ändrad bl. a. år 1897, då skydd för s. k. ordmärken infördes, är lagen till sin huvudsakliga utformning alltså oförändrad. Den tillkom under en annan ekonomisk tidsålder än den nuvarande och bygger i stort sett fortfarande på de idéer, som då voro förhärskande. Lagen har visserligen även i senare tid vid olika tillfällen, senast år 1934, gjorts till föremål för ändringar i viktiga punkter, närmast i syfte att möjliggöra svensk ratifikation av internationella konventioner. Någon allmän revision av lagen för att anpassa densamma efter inträdda, ändrade förhållanden har emellertid icke kommit till stånd.

Näringslivets utveckling har fört med sig anmärkningsvärda förändringar i fråga om varumärkets uppgift och användning. Det är som ett medel att individualisera varan, identifiera dess ursprung och särskilja densamma från andra företags varor som varumärket i våra dagar har sin egentliga uppgift. I första hand är det den moderna reklamen, som gjort att användningen av varumärket fått sitt stora uppsving. För att reklamen skall kunna få det rätta greppet om allmänheten och den rätta suggererande verkan måste den ha varumärken och firmanamn att arbeta med, som kunna symbolisera varan och helst bli ett med denna i allmänhetens ögon. Inträffade förändringar inom distributionsväsendet ha i lika mån bidragit till att skjuta varumärket i förgrunden. Arbetstidslagen för detaljhandeln har därvid varit av viss betydelse, då den nödvändiggjort en övergång till mera arbetsbesparande anordningar i detaljhandeln. Förpackningstekniken har gått framåt. Utstyrelsen av förpackningarna har blivit föremål för allt större intresse. Den ena branschen efter den andra har tagit varumärket i sin tjänst och övergått till att tillhandahålla sina varor i varumärkesförsedda originalförpackningar. Det må i detta sammanhang även erinras om att reklamens utformning i allt större utsträckning kommit att anförtros åt specialister å området, annons- och reklambyråer, vilka i samarbete med tidningspressen strävat efter att få till stånd en praktisk och ändamålsenlig nygestaltning av reklamen och av varumärket. Tidningspressens egna insatser i detta syfte må icke förglömmas.

Varumärket har till följd av nu angivna omständigheter fått ett helt annat

och större ekonomiskt värde än tidigare. I ett stort antal näringsföretag nedläggas årligen betydande penningssummor å reklamen. I ett väl inarbetat varumärke kan ofta ligga en goodwill som för företaget kan skattas till synnerligen betydande belopp. Det är ej sällan stora värden som kunna stå på spel. Detta gör att stora krav måste ställas på ett effektivt rättsskydd för varumärkesinnehavarna. Då det väsentliga i varumärket är den ensamrätt, som lagen kan tillerkänna innehavaren av detsamma, är varumärkeslagstiftningens utformning en fråga av utomordentlig betydelse för näringslivet. Frågan därom angår även allmänheten, eftersom varumärket i många fall fungerar som en kvalitetsgaranti.

Gällande varumärkeslag företer enligt vår mening stora brister i såväl materiellt som formellt hänseende. Lagen torde vara åtskilligt föråldrad och tarvar en genomgripande omarbetning. Nämnas må i detta sammanhang att flera utländska länder, bland andra Danmark, England och Tyskland, ha moderna varumärkeslagar, tillkomna under det senaste årtiondet. I det följande vilja vi beröra några av de viktigaste punkterna, där en utbyggnad eller ändring i den svenska lagstiftningen framstår som önskvärd.

Den anmärkning, som i första hand kan göras mot gällande lag, är att den icke innefattar någon rättslig reglering i fråga om varuutstyrsel, förpackning eller annat emballage. Ända tills helt nyligen har svensk lagstiftning saknat varje form för utstyrselskydd. Genom den av 1942 års riksdag antagna ändringen i 9 § i 1931 års lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens har det visserligen stadgats straffansvar för den, som i utövning av näringsverksamhet använder namn, firma, varumärke, utstyrsel eller annat kännetecken, som lätt kan förväxlas med förut här i riket inarbetat kännetecken för annans näringsverksamhet. Då för fällande dom kräves utom förväxlingsbarhet uppsåt att framkalla förväxling och bevisning om sådant uppsåt sannolikt endast undantagsvis torde kunna förebringas, torde ifrågasvarande lagbestämmelse sannolikt bli av tämligen ringa praktiskt värde. Utvecklingen på förpackningsområdet påfordrar enligt vår mening ett mera effektivt rättsskydd för varuutstyrseln.

En annan viktig punkt, där gällande varumärkeslag förefaller oss omodern, är i fråga om registreringshindren. Medan svensk lag ej medgivit registrering av sådana ordmärken, som endast bestå av siffror eller bokstäver eller av sådana märken, vilka angiva varans ursprung, beskaffenhet, myckenhet eller pris (s. k. deskriptiva märken), intager utländsk lagstiftning ofta den ståndpunkten, att registrering av dylika märken i viss utsträckning må ske under förutsättning att de kunna anses såsom i handeln inarbetade. Denna olikhet måste uppenbarligen vara till nackdel för det egna landets företagare, då utländska företag till följd av den s. k. telle-quelle principen här kunna få registrering av inarbetade varumärken av denna typ, vilka icke kunna registreras för svensk företagare. Medan för utländsk företagare såsom ordmärke inregistrerats sådana märken som exempelvis D. K. W. och 4711, kunna sådana välkända märken som SKF eller KF ej vinna registrering. Framhållas må att märken av denna typ de senaste åren tilldragit sig allt större uppmärksamhet, varför en uppmjukning av gällande bestämmelser i denna del skulle tillgodose ett förefintligt behov. Det torde vara önskvärt att registrering må kunna beviljas av märken av denna typ, som kunna anses såsom i handeln inarbetade. Även i fråga om varumärken av mera eller mindre deskriptiv karaktär förefaller gällande varumärkeslag alltför restriktiv. Lagen har sålunda ansetts innefatta hinder för registrering av sådana allmänt kända och väl inarbetade märken som Ramlösa (för bordsvatten) eller Nobless (för den bekanta skokrämen). I fråga om räckvidden av ifrågasvarande registreringshinder har de senaste åren en an-

märkningsvärd skärpning i praxis kommit till stånd. Till belysande av registreringsmyndighetens ståndpunkt må här anföras följande exempel på benämningar, vilka förklarats vara icke registrerbara: Trim (för båtmotorer), Masterhand (för klädesplagg av ylle m. m.), O-ké (för rökpipor och cigarrtändare), Gangränol (för farmaceutiska preparat och läkemedel) samt Visit (för strumpor m. m.). En viss uppmjukning av varumärkeslagens kategoriska förbud mot registrering av ordmärken av nu anförda typ förefaller oss motiverad. Det förtjänar i detta sammanhang omnämnas, hurusom på omvägar ett visst skydd torde kunna ernås även för dylika märken; hinder lärer sålunda icke föreligga för registrering av ett aktiebolag, för vilket såsom firma använts benämning, vilken är oregistrerbar som ordmärke. En inadvartens hos lagstiftningen är uppenbarligen här för handen.

En modern företeelse på reklamområdet, som lagstiftning och praxis hittills lämnat obeaktad, är de s. k. slogans. Även om praxis här varit något växlande, torde nog registreringsmyndigheten i princip ställa sig avvisande till registrering som ordmärken av dylika slogans. En ändrad lagstiftning i denna del är enligt vår mening av behovet påkallad. Gällande varumärkeslag innehåller förbud mot överlåtelse av varumärke annat än i samband med överlåtelse av den rörelse, för vilken varumärket är registrerat. Det kan diskuteras, huruvida icke praktiska skäl tala för slopande av ifrågakörande förbud.

För närvarande förekommer i stor utsträckning att näringsidkare i defensivt syfte söker få registreringen av ett varumärke knuten till en varuförteckning, som omfattar praktiskt taget alla förekommande varuslag. Ofta saknar vederbörande behov av ett dylikt vidsträckt skyddsområde; registreringen skapar emellertid automatiskt hinder för företagare inom andra branscher att få registrering av sammaärke. Till förhindrande av att denna företeelse får en alltför vidsträckt omfattning må ifrågasättas, huruvida icke vår lagstiftning borde övergå till det system med klassregistrering, som förekommer i vissa andra länder, vilket innebär, att varje varumärke inregistreras endast för viss klass av varor, dock att registrering i andra klasser må ske mot särskild avgift. Åtskilliga frågor av formell natur torde ock böra tagas under omprövning. Bland sådana märkas frågan om ansökningsförfarandet, om registreringsmyndighetens befogenhet att pröva sanningshalten hos varumärke, för vilket registrering sökes, om införande av preklusionstid för talan, om upphävande av beviljad registrering och om befogenhet för registreringsmyndigheten att avvisa uppenbart olämpliga ombud för utländska varumärkesinnehavare, vilka det åligger hava här i riket bosatta ombud.

Slutligen må beröras firmans funktion som varumärke. Här föreligger det märkliga förhållandet, att vår positiva rätt saknar allmänna bestämmelser, vilka ha till syfte att reglera firmarättens materiella innehåll eller med andra ord att fastslå innebörden av firmainnehavarens ensamrätt till sin firma. Att bestämmelser härom saknas, utgör en påtaglig lucka i vår lagstiftning, vilken torde böra utfyllas i samband med en eventuell utbyggnad och revision av vår varumärkesrätt. Den ömsesidiga relationen mellan firmaskyddet och varumärkesskyddet bör därvid även klarläggas.

Sedan utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttranden över motionerna från kommerskollegium samt patent- och registreringsverket, ha sådana yttranden inkommit (Bilagor A och B). Kommerskollegium har vid sitt yttrande fogat de däri omförmälda yttrandena från olika näringsorganisationer. Till utskottet har därjämte inkommit en skrivel-

se från Svenska patentombudsforeningen (Bilaga C). Utskottet får sasom utredning i arendet hanvisa till myndigheternas yttranden och nyssnamnda skrivelse.

Utskottet.

Under de snart sextio ar som forflutit sedan gallande lag om skydd for varumarken den 5 juli 1884 utfardades har naringslivets utveckling fort med sig betydande forandringar i fraga om varumarkets uppgift och anvandning. Till foljd harav har i olika hanseenden andring eller komplettering av varumarkesratten visat sig pakallad, och framfor allt har ett behov av vidstracktare rattsskydd for de olika kannetecken, som anvandas i utovning av naringsverksamhet, allt mer framtratt. Vissa brister i varumarkeslagstiftningen ha visserligen avhjalpts genom olika andringar i varumarkeslagen, senast 1930 och 1934, samt genom att i lagen den 29 maj 1931 med vissa bestammelser mot illojal konkurrens 1942 intagits ett stadgande mot illojal anvandning av kannetecken. En mera genomgripande revision av varumarkesratten har emellertid ansetts erforderlig. Utredning rorande en sadan revision har i olika sammanhang paborjats men avbrutits innan den hunnit slutforas. For narvarande pagar icke nagot utredningsarbete a ifragavarande rattsomrade. I de nu forevarande motionerna har fragan om utredning rorande revision av varumarkeslagstiftningen anyo vackt.

Motionarerna foresla samtidigt att aven fimalagstiftningen matte goras till foremal for utredning. Obestridligt ar det, sasom i motionerna framhallet, en brist i namnda lagstiftning, att allmanna bestammelser om firmainnehavarens ensamratt till sin firma saknas, och vid en eventuell utredning bor uppenbarligen fragan om inforandet av sadana bestammelser liksom ock det sarskilda sporsmålet rorande relationen mellan firmaskydd och varumarkesskydd tagas under overvagande.

I de foreliggande yttrandena over motionerna ha betreffande vissa av de dari behandlade sarskilda sporsmalen uttalats olika meningar, men i samtliga yttrandena har en revision av varumarkes- och fimalagstiftningen tillstyrkts. Handelskammaren i Gavle har framhallit att den foreslagna utredningen lampligen borde avse jamval lagstiftningen om monster och modeller, och kommerskollegium har foreslagit att utredningen matte utstrackas att omfatta aven lagstiftningen mot illojal konkurrens.

Utskottet anser for sin del att ett patagligt behov av en allman revision av varumarkes- och fimalagstiftningen foreligger och vill darfor fororda att den av motionarerna foreslagna utredningen kommer till stand. Da emellertid varumarkes- och firmaratten i olika hanseenden har beroringpunkter med angransande rattsomraden, framfor allt med lagstiftningen mot illojal konkurrens, synes utredningen lampligen borra givas en sadan omfattning, att icke blott varumarkes- och fimalagstiftningen utan aven fragan om rattsskydd i ovrigt for kannetecken goras till foremal for en allsidig utredning. Under utredningen bor, sasom kommerskollegium framhallit, vid lamplig tidpunkt sokas kontakt med de ovriga nordiska landerna for vinnande av storsta mojliga enhetlighet pa ifragavarande lagstiftningsomrade.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande en allmän revision av varumärkes- och firmalagstiftningen och vad därmed äger samband samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 7 maj 1943.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Wagnsson, Karl Emil Johanson, Branting, Eskhult, Karl Johan Olsson** och *Siljeström*;

från andra kammaren: herrar *Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud, *Björling* och *Lindberg* i Stockholm, fru *Gustafson* samt herrar *Larsson* i Hede, *Landgren* och *Gustafsson* i Lekåsa.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

Till Riksdagens första lagutskott.

Den 26 februari 1943 har Kungl. Maj:t anbefallt Kommerskollegium att till Eder avgiva yttrande över vid innevarande års riksdag väckta motioner, nr 86 i första kammaren och nr 133 i andra kammaren, om revision av varumärkes- och firmalagstiftningen.

Kollegium har berett handelskamrarna i riket, Sveriges Industriförbund, Kooperativa Förbundet, Sveriges Köpmannaförbund, Sveriges Grossistförbund, Sveriges Hantverks- och Småindustriorganisation samt Svenska Annonserers Förening tillfälle att yttra sig över motionerna. Samtliga ifrågasvarande organisationer med undantag av handelskammaren i Visby ha till Kollegium inkommit med yttranden, vilka överlämnas.

Den nuvarande varumärkeslagstiftningen bereder även med den komplettering härtill, som lämnats i rättspraxis, endast i begränsad omfattning skydd för varumärken. Med den betydelse, som varumärken fått inom det nutida näringslivet, har det framstått såsom önskvärt, att ett mera fullständigt rättskydd tillskapas, och frågan härom har även tidigare varit föremål för vissa överväganden. Det i motionerna nu framförda förslaget om en utredning rörande revision av varumärkes- och firmalagstiftningen har också vunnit all-

män anslutning från näringsorganisationernas sida. Härvid ha de speciella önskemål, som berörts i motionerna, i åtskilliga yttranden understrukits, men i vissa fall ha även andra synpunkter framförts, och flera organisationer ha icke närmare ingått på dessa spörsmål.

Den anmärkning, som motionärerna i första hand riktat mot den gällande varumärkeslagstiftningen, är att den icke innefattar någon rättslig reglering till skydd för varuutstyrsel, förpackning eller annat emballage. Motionärerna ha erinrat om att genom den år 1942 vidtagna ändringen av 9 § i 1931 års lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens ett visst skydd mot förväxling beretts för bl. a. varuutstyrsel men ansett utvecklingen på förpackningsområdet påfordra ett mera effektivt rättsskydd.

Den ifrågavarande lagändringen avsåg i vad den gäller namn, firma, varumärke, utstyrsel eller annat kännetecken närmast att bringa svensk rätt i överensstämmelse med de föreskrifter om visst förväxlingsskydd, som tillkommo genom 1934 års revision av 1883 års internationella Paris-konvention för skydd av den industriella äganderätten. Behovet av ett mera fullständigt skydd för individualiseringsmedel underströks dock i det förslag, som låg till grund för lagändringen. För införandet av ett dylikt skydd skulle man emellertid nödgas upptaga lagstiftningsfrågor av ganska stor räckvidd, vilket då ansågs böra undvikas. I propositionen angående lagändringen framhöll också föredragande departementschefen, att det vore tydligt, att större enhetlighet och följdriktighet skulle vinnas, därest frågan om skydd för kännetecken mot förväxling kunnat lösas i samband med en allmän översyn av firma- och varumärkeslagstiftningen jämte lagstiftningen mot illojal konkurrens, därvid även införandet av en generalklausul kunnat övervägas. I dåvarande läge syntes dock önskemålet om utvidgat skydd för kännetecken böra tillmötesgå genom en partiell ändring i lagstiftningen mot illojal konkurrens.

Ett effektivare rättsskydd för kännetecken inom näringslivet, bl. a. varuutstyrsel, är även enligt Kollegii mening önskvärt. Då emellertid en viss rättslig reglering av dessa kännetecken lämnats i lagen mot illojal konkurrens, synes en utredning av hithörande spörsmål icke lämpligen kunna begränsas att avse endast varumärkes- och firmalagstiftningen utan böra omfatta även lagstiftningen mot illojal konkurrens. Härvid synes även såsom Stockholms handelskammare föreslagit böra undersökas frågan om införandet av en generalklausul i denna lagstiftning. Önskemål om en generalklausul ha tidigare vid flera tillfällen framförts. Senast har denna fråga berörts i samband med den ovannämnda år 1942 vidtagna lagändringen av bl. a. handelskamrarna i Malmö och Göteborg.

Köpmannaförbundet har ifrågasatt, huruvida icke i samband med en allmän översyn av varumärkeslagen borde övervägas att göra begagnandet och icke registreringen principiellt utslagsgivande för varumärkesrättens uppkomst. Frågan, vilken betydelse begagnandet bör tillmätas för rättsskyddet, torde få ingående undersökas, särskilt som det rättsskydd, vilket lagen mot illojal konkurrens efter den förutnämnda lagändringen bereder för individualiseringsmedel, grundar sig på inarbetandet. I detta sammanhang torde även få lösas spörsmålet om i vilken utsträckning registrering bör medgivas i defensivt syfte för andra varuslag än de för vilka varumärket begagnas. Det av motionärerna ifrågasatta systemet med en klassregistrering synes härvid böra tagas under övervägande.

Det hinder, som enligt varumärkeslagen förefinnes mot registrering av varumärken, som bestå endast av siffror eller bokstäver, samt s. k. deskriptiva varumärken, har medfört olägenheter, då på grund härav registrering ej kunnat erhållas av exempelvis välkända firmaförkortningar samt möjlig-

heterna för en registrering av märken med anknytning till varorna begränsats. Då utländska dylika märken få registreras här i landet, ha även såsom motionärerna framhållit de svenska företagen kommit i ett sämre läge än de utländska, vilket måste anses otillfredsställande. Det måste under nämnda förhållanden framstå såsom önskvärt, att en ändring av ifrågavarande bestämmelser kommer till stånd.

I övrigt vill Kollegium särskilt understryka angelägenheten av att föreskrifter meddelas mot användande av vilseledande varumärken och av att preklusionstid införes för talan mot upphävande av registrering.

Under åberopande av det anförda vill Kollegium tillstyrka bifall till motionärernas hemställan om en utredning rörande revision av varumärkes- och firmalagstiftningen samt föreslå, att utredningen utsträcker att omfatta jämväl lagstiftningen mot illojal konkurrens. I anslutning till vad Kooperativa Förbundet och handelskammaren i Malmö framhållit, synes böra tagas under övervägande att vid lämplig tidpunkt söka kontakt med de övriga nordiska länderna för vinnande av största möjliga enhetlighet på förevarande område.

Stockholm den 27 mars 1943.

STIG SAHLIN.

SIEGFRIED MATZ.

/Alli Johanson.

Bilaga B.

Till Riksdagens första lagutskott.

Enligt skrivelse den 26 februari 1943 från chefen för handelsdepartementet har Kungl. Maj:t anbefallt patent- och registreringsverket att till Eder inkomma med yttrande över två inom riksdagen väckta motioner, nr 86 i första kammaren och nr 133 i andra kammaren, om en revision av varumärkes- och firmalagstiftningen. I anledning härav får ämbetsverket anföra följande.

I motionerna behandlas övervägande varumärkeslagstiftningen, och ämbetsverket skall i stort sett begränsa sig till frågor rörande denna lagstiftning.

Vår nuvarande lag om skydd för varumärken tillkom år 1884, sålunda för snart 60 år sedan. Den har vid åtskilliga tillfällen ändrats. Av särskild vikt är den år 1897 genomförda ändring, som beredde möjlighet att genom varumärkesregistrering skydda ord utan figurkaraktär. Bland övriga ändringar må särskilt nämnas bestämmelser om registrering av föreningsmärken (1918), om utvidgat skydd mot varumärkesintrång (1930) och om visst skydd för inarbetade oregistrerade varumärken (1934).

Sedan länge har dock en allmän revision av varumärkeslagstiftningen ansetts önskvärd. En sådan ingick i arbetsprogrammet för den år 1908 tillkomna patentlagstiftningskommittén, men kommittén upplöstes år 1922, innan den hunnit slutföra sitt uppdrag beträffande varumärkeslagstiftningen. Inom kommittén hade dock utarbetats ett preliminärt utkast till lag om varumärken och andra varukännetecken, omfattande 89 paragrafer. År 1926 igångsattes ny utredning om revision av lagstiftningen på det industriella

rättsskyddets område. I visst samband härmed höllos under åren 1926 och 1927 tre konferenser mellan delegerade för Sverige, Danmark, Finland och Norge, huvudsakligen om spörsmål avseende varumärkes- och mönsterskyddslagstiftningen. Den 1926 påbörjade utredningen har emellertid endast lett till vissa partiella lagändringar och är sedan åtskilliga år helt nedlagd. För närvarande pågår icke något allmänt revisionsarbete på det industriella rättsskyddets område, bortsett från patenträtten.

Patent- och registreringsverket har i sin verksamhet stark kännning av bristfälligheterna i den nuvarande varumärkeslagstiftningen och önskvärldheten av att få till stånd en revision. Utan anspråk på fullständighet må här nämnas något om de svårigheter och olägenheter, som för närvarande uppstå.

Ämbetsverkets viktigaste uppgift i fråga om varumärkesregistreringen är att tillse, att sökt märke icke företer förväxlingsbar likhet med varumärke, som tidigare är för annan registrerat eller inarbetat för samma eller liknande varuslag. Skydd för figurmärke kan sökas utan inskränkning till vissa varuslag, men vanligen är sådan ansökning begränsad till vissa uppräknade varuslag, och i fråga om ordmärken erfordras alltid angivande av varuslag. Nuvarande varumärkeslag innehåller emellertid härom endast, att sökanden skall lämna uppgift å de varuslag, vilka rätten till varumärket skall omfatta. Några närmare bestämmelser finnas icke, och avgiften för en ansökning är densamma, vare sig den avser flera eller färre varuslag. Detta har bidragit till att de sökande — i sin strävan att erhålla ett så omfattande skydd som förhållandena medgiva — ofta låta sina ansökningar gälla ett synnerligen stort antal varuslag, och en stigande tendens i denna riktning kan iakttagas. Varuförteckningar, som omfatta ett tiotal maskinskrivna sidor eller ännu mer, äro numera icke sällsynta. Ämbetsverkets prövning av sådana ärenden blir tidsödande och besvärlig och föranleder därigenom kostnader för det allmänna, överstigande vad i ett dylikt ärende erlägges i avgift. Stundom förekomma här otydliga eller svävande varuuppgifter, upprepning av samma varuslag på skilda ställen i förteckningen eller att liknande varuslag ej äro sammanförda, varför redan den formella granskningen kräver åtskilligt arbete. En ansökning med ett stort antal varuuppgifter är vidare svår att på ett betryggande sätt granska i förhållande till tidigare registreringar och andra registreringshinder. Därigenom uppstående rättsosäkerhet är till förfång för näringslivet. Framför allt lider dock detta av registreringar, som omfatta vidlyftiga varuförteckningar, genom att dessa, stundom utan att alls något berättigat intresse föreligger, stå i vägen för senare registreringar av liknande märken. Det är nämligen icke ovanligt, att i varuförteckningar medtagas varuslag, som ligga helt utanför den bransch, inom vilken vederbörande driver rörelse. Det förekommer även, att varumärken under lång tid stå registrerade utan att alls användas av registreringshavaren.

Utomlands är det vanligt, att man har ett officiellt fastställt system, varigenom varuslagen uppdelas i klasser, vilket medför lättnader både för registreringsmyndigheten, de sökande och allmänheten. Ett under medverkan av den internationella unionen för skydd av den industriella äganderätten utarbetat enhetligt sådant system föreligger, vilket rekommenderades av unionens konferens i London 1934. I vissa länder gäller, att avgiften höjes, om sökanden önskar registrering för varuslag i mer än en varuklass. Därigenom motverkas ju tendensen till vidlyftiga varuförteckningar. Det kunde tänkas, att man ginge än längre och endast medgäve registrering för varuslag inom sökandens bransch samt gjorde registrerings fulla giltighet beroende av att märket inom viss tid använts. Olika meningar kunna föreligga i sistnämnda spörsmål, men en utredning synes i varje fall önskvärd.

Under förarbetena till 1884 års varumärkeslag hävdades starkt den stånd-

punkten. att varumärkesskyddet skulle byggas på registrering, medan man icke skulle taga hänsyn till användande utan registrering. Lagen utformades i enlighet härmed, men efter hand har regeln alltmer uppmjukats både i praxis och genom lagändringar, åtminstone när det gäller användande av sådan natur, att inarbetande kan sägas föreligga. Så har 1934 fastslagits i varumärkeslagen, att registreringshinder föreligger, om förväxlingsbart märke tidigare är inarbetat för annan här i riket för samma eller liknande varuslag. Vidare har 1942 i 1931 års lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens införts stadgande mot illojal användning av kännetecknen, enligt vilket stadgande bl. a. användande av ett för annan inarbetat varumärke under vissa villkor kan medföra straff och ersättningskyldighet, även om märket ej är registrerat eller ens registrerbart. Under förarbetena till 1942 års lagändring framhölls från flera håll, bl. a. av ämbetsverket, att ett genomförande av denna ändring utan samtidig ändring av varumärkeslagen komme att medföra vissa olägenheter, och föredragande departementschefen uttalade i propositionen (nr 257), att större enhetlighet och följdriktighet skulle vinnas genom en allmän översyn av firma- och varumärkeslagstiftningen. — Det synes önskvärt, att den rättsliga betydelsen av att varumärke inarbetats blir närmare klarlagd. Bl. a. torde böra möjliggöras registrering av varumärke, som icke helt fyller vanliga krav på registrerbarhet men som redan blivit inarbetat såsom någons särskilda kännetecken. Redan för närvarande får man på grund av den internationella Pariskonventionen i viss utsträckning registrera märken av detta slag för utlänningar, såsom i motionerna påpekats, och det synes angeläget, att svenskar härvidlag icke ställas sämre.

För närvarande kan icke hindras registrering av ett varumärke på den grund, att det visas vara valt med kännedom om att det redan för samma varuslag användes av annan, därest det icke hunnit bli inarbetat här i riket, och ej heller föreligger någon lagstadgad befogenhet att vägra registrering av märke därför att det är ägnat att verka vilseledande. Det synes vara en brist, att icke sådana illojala företeelser kunna bättre motverkas.

Enligt stadgad praxis kan varumärke registreras, ehuru det kolliderar med tidigare registrerat märke, om innehavaren av detsamma lämnar sitt medgivande. På det sättet kunna snarlika eller helt sammanfallande registreringar för samma varuslag komma till stånd, varigenom allmänheten kan vilseledas. Å andra sidan kan enligt varumärkeslagen överlåtelse av varumärkesrätt i regel endast ske i samband med den rörelse, för vilken märket begagnas. En reglering av dessa spörsmål efter mer enhetliga synpunkter synes önskvärd.

Enligt varumärkeslagen föreligger bl. a. registreringshinder, om i det sökta märket obehörigen intagits annan firma än sökandens. Patent- och registreringsverket har vid prövning av varumärkesansökningar under senare år sökt mer än tidigare förhindra registrering av varumärken, när kollision med tidigare skyddad firma föreligger. En tillfredsställande övervakning kan dock endast ske beträffande aktiebolagsfirmorna, vilka registreras vid ämbetsverket. Övriga firmor registreras för närvarande vid ett stort antal myndigheter; förslag till viss, ehuru ej fullständig, koncentration härvidlag föreligger dock (se Statens offentliga utredningar 1942: 23). Risk finnes sålunda, att varumärken registreras, som kollidera med äldre firmor. Men i än högre grad förekommer, att firmor registreras, ehuru kollision föreligger med tidigare registrerade varumärken eller med firmor, intagna i annat firmaregister. Någon prövning av sådana kollisioner sker nämligen ej alls vid firmaregistrering. Även i övrigt tillämpas i viss mån olika grundsatser vid firmaregistrering och varumärkesregistrering. Med större enhetlighet härutinnan skulle vinnas åtskilliga fördelar, framför allt ökad rättssäkerhet och därigenom minskat behov av rättegångar. Å andra sidan kan utbyggnad och koncentration av re-

gistreringssystemet leda till att registreringsförfarandet tynges och försenas. En prövning av hithörande spörsmål synes dock väl motiverad.

Redan av det nu sagda följer, att vid en revision av varumärkeslagen även reglerna för firmaregistrering böra granskas. Även ur andra synpunkter är en revision av de splittrade och ofullständiga firmabestämmelserna påkallad. En utredning bör även avse andra slag av kännetecken, såsom varuutstyrslar och s. k. slogans, vilka särskilt beröras i motionerna. Det må dock lämnas därhän, huruvida ett registreringssystem är påkallat för dylika kännetecken.

I det föregående har ämbetsverket endast berört vissa av de i motionerna upptagna spörsmålen, huvudsakligen sådana, som för ämbetsverket såsom registreringsmyndighet äro av särskild betydelse. Även i andra avseenden torde förefinnas brister i rådande rättstillstånd.

Såsom en sammanfattning av det anförda vill ämbetsverket slutligen uttala, att enligt dess uppfattning starka skäl tala för att en utredning rörande varumärkes- och firmalagstiftningen samt rätten till kännetecken i övrigt kommer till stånd.

I behandlingen av detta ärende ha deltagit undertecknad generaldirektör, byråcheferna Norrbin, Gertz, Trägårdh och v. Zweigbergk (föredragande) samt e. o. byråchefen Ericsson. Stockholm den 18 mars 1943.

NILS LÖWBEER.

Olof Källander.

Bilaga C.

Till Riksdagens första lagutskott.

Svenska Patentombudsforeningen har tagit del av den i första kammaren av herrar Sylwan och Holmström väckta motionen nr 86 om revision av varumärkes- och firmalagstiftningen. Med anledning därav får Svenska Patentombudsforeningen på det livligaste instämma i motionens syfte. De brister, som vidlåda nu gällande varumärkes- och firmalagar, hava länge uppmärksamrats av Svenska Patentombudsforeningen. Foreningen, som i stort sett ansluter sig till de av motionärerna framförda anmärkningarna, får därför för sin del tillstyrka den föreslagna utredningen.

Stockholm den 14 april 1943.

Svenska Patentombudsforeningen

Oscar Grahn.
Ordförande.

M. Kierkegaard.
Sekreterare.